

İKİNCİ ŞU' BENİN VEZÂ' İF, TAKSİMAT VE MUÂMELÂTI HAKKINDA TA'LİMÂT
THE ORDER CONCERNING THE DUTIES, DIVISIONS AND OPERATIONS OF THE SECOND BRANCH

ZEYNEL LEVENT*

ÖZ

Türkiye Cumhuriyeti Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâseti tarafından 1 Nisan 1340 [1924] tarihinde Osmanlıca (eski Türkçe) olarak hazırlanmış olan "İkinci Şu'benin Vezâ'if, Taksîmat ve Muâmelâtı Hakkında Ta'lîmât" o tarihte "İstihbârât Şu'besi" olarak görev yapan birimin vazife, organizasyon yapısı ve kendi içindeki iş bölümü ile faaliyetlerini düzenlemektedir. Yapılan literatür incelemesi neticesinde günümüz Latin Alfabesine çevrilmediği; çevrilmişse dahi devletin ilgili birimlerinin kullanımıyla sınırlı kalarak, kamuoyu ile paylaşılmadığı değerlendirilen bahse konu talimatın çevirisi ile literatürdeki eksikliğin giderilmesine katkı sağlanması hedeflenmiştir.

ABSTRACT

The Order Concerning the Duties, Divisions and Operations of the Second Branch ("İkinci Şu'benin Vezâ'if, Taksîmat ve Muâmelâtı Hakkında Ta'lîmât") prepared by Presidency of War of the Republic of Turkey on 1 April 1340 [1924] in Ottoman (old Turkish) organizes the duties, organizational structure, its own division of work and activities of the department operating as "Intelligence Branch (İstihbârât Şu'besi)" at that time. As a result of the review of the literature, with the translation of the said order, which is evaluated to be not translated into modern-day Latin Alphabet and even if it was translated it was limited to the use of relevant departments of the state and was not shared with the public, it is aimed to contribute to fill a gap in the literature.

Anahtar Kelimeler: Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâseti, Genelkurmay Başkanlığı, İkinci Şu'be, İstihbârât, Ta'lîmât.

Keywords: Presidency of War, Turkish General Staff, Second Branch, Intelligence, Order.

* Doktor, Araştırmacı-Yazar, zeynelvent01@gmail.com, ORCID: 0000-0002-6814-6247.

Giriş

23 Nisan 1920 tarihinde Ankara'da açılan (Türkiye) Büyük Millet Meclisi'nin 2 Mayıs 1920 tarihli oturumunda kabul edilen "*Büyük Millet Meclisi İcra Vekillerinin Suret-i İntihabına Dair Kanun*" ile on bir kişiden müteşekkil bir "*İcra Vekilleri Heyeti*" kurulması kararlaştırılmıştır. Meclisin 3 Mayıs 1920 tarihli oturumunda ise heyet üyelerinin seçimi yapılarak, Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Vekilliği'ne Miralay (Albay) İsmet (İnönü) Bey getirilmiştir. Sonraki günlerde vekâletin organizasyon şeması belirlenmiş ve Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Vekili ile ona bağlı İkinci Başkan'dan oluşan komuta heyetinin altında sırasıyla; Harekât, İstihbârât, Umûr-ı Fenniye (Fen İşleri), Talim ve Terbiye (Eğitim-Öğretim), Menzil ve İkmal (Lojistik Destek), Harita ve Basımevi, Muamelâtı Zatiye (Personel İşleri), Şifre-Evrak olmak üzere sekiz şubeden oluşan bir yapı benimsenmiştir.² 3 Mart 1924 tarihinde çıkarılan bir kanunla Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Vekâleti'nin bakanlık statüsü kaldırılarak, Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâseti'ne dönüştürülmüş, 1935 yılında ise bugün de kullanılmakta olan Genelkurmay Başkanlığı adını almıştır.³

Bu çalışmaya konu olan "*İkinci Şu'benin Vezâ'if, Taksîmat ve Muâmelâtı Hakkında Ta'lîmât*" Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Vekâleti'nin, Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâseti'ne dönüştürülmesinin hemen ardından Riyâset'e bağlı İkinci Şube Müdüriyeti tarafından hazırlanmış ve 1 Nisan 1340 [1924] tarihinde Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Matbaası'nda Osmanlı Paleografyası olarak basılmıştır. Nadir eser kategorisinde olan talimat, Osmanlı Devleti'nin son sadrazamı Ahmed Tevfik Paşa'nın oğlu ve son padişah Vahdettin'in damadı olan İsmail Hakkı Okday tarafından Türk Tarih Kurumu (TTK)'na armağan edilmiş olup, 58.888 kayıt numarası ile TTK Kütüphanesi envanterine kayıtlı bulunmaktadır. Bahse konu talimat Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM) bünyesindeki Osmanlıca Risaleler Veri Tabanı içinde de aynı ad ile (R128590.pdf olarak) kayıtlıdır. Her iki talimatın içeriği bire bir aynı olmakla birlikte, temin kaynağının bilinmesi ve kapak sayfalarının da muhafaza edilmiş olması nedeniyle günümüz Latin Alfabesi'ne çevirisi için TTK Kütüphanesi'nde bulunan talimat tercih edilmiştir.

² İhsan Hün, *Osmanlı Ordusunda Genelkurmayın Ne Şekilde Teşekkül Ettiği ve Geçirdiği Safhalar*, İstanbul: Genelkurmay Başkanlığı Basımevi, 1952, 104-105; *Türk İstiklâl Harbi İdari Faaliyetler (15 Mayıs 1919-2 Kasım 1923)*, Cilt: VII, Yay. Haz. Cevdet Timur vd., Ankara: Genelkurmay Basımevi, 1975, 226-229; *Türk Silahlı Kuvvetleri Tarihi Türkiye Büyük Millet Meclisi Dönemi (23 Nisan 1920-29 Ekim 1923)*, IV. Cilt, I. Kısım, Ankara: Genelkurmay Basımevi, 1984, 198-199; Zekeriya Türkmen, *Mütareke Döneminde Ordunun Durumu ve Yeniden Yapılanması*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2001, 272-273.

³ T.C. Milli Savunma Bakanlığı Genelkurmay Başkanlığı resmi örün sitesi, https://www.tsk.tr/Ana_Sayfa/ TSK Hakkında/Tarihçe-Erişim 23.04.2021.

Ankara

1-Nisan-[1]340

Türkiye Cumhuriyeti
Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâseti
İkinci Şu'be Müdîriyeti

Aded

5

İkinci Şu'benin Vezâ'if, Taksîmat ve Muâmelâtı Hakkında Ta'lîmât

Ankara-Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Matbaası

1340

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiye Riyâseti İkinci Şu'benin Vezâ'if, Taksîmat ve Muâmelâtı Hakkında Ta'lîmât

1- Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye İkinci Şu'besi'nin vezâ'if ve işğalat-ı umûmiyyesi ber-vech-i âtidir:

- a) Düvel-i ecnebiye kuva-yı berriyye, bahriyye ve havâ'iyyesiyle memleketlerinin ahvâli umûmiyye-i coğrafiye ve ihsâiyye ve iktisadiyesi hakkında mâlûmat cem' etmek, yevmî ve işbu bi-l-umûm ceraid-i mahalliye ve ecnebiye ile düveli ecnebiye ordu teşkilâtından bahs-i resail mevkuteyi muntazaman ta'kip ederek cem' edilecek işbu mâlûmatı ale-d-devam tashih ve te'yit ve ikmale çalışmak,
- b) Düvel-i ecnebiyyenin yekdîğeri ile ve hükûmetimizle olan münasebet-i siyasiyye ve askeriyesini ve yekdîğeriyle akd edecekleri mukavelat ve muâhedatı ta'kip etmek⁴,
- c) A, B fıkraları mucibince toplanacak ma'lumatdan her ay nihayetinde vaz'iyet-i umûmiyye-i âlem hakkında siyasi ve askerî bir hulâsa tertip eylemek,
- h) Hudutlarımızın ahvâl-i siyasiyye ve askeriyeleri ile işğal etmek,
- v) Hükûmetimizin düvel-i ecnebiye nezdine göndereceği ve düvel-i ecnebiyenin hükûmetimiz nezdinde bulunduracağı ataşemiliterlerle olacak münasebeti idare eylemek,
- z) Düşman casusluğu, mezalimi ve propagandası ile haricî siyasi cem'iyetler ve cereyanlar hakkında tedkikatda bulunmak ve mukâbil tedâbir-i ittihaz ve mukâbil casus ve propaganda teşkilâtımızı idare etmek,
- h) Dâhil-i memlekette müteşekkil muhtelif cem'iyetlerle bunların ta'kip ettikleri gayeleri ve ale-l-umûm dâhilî siyasi cereyanları hakkında ale-d-devam mâlûmat istihâli.

2. Birinci maddede zikredilen umûmi vezâ'ifi îfâ için İkinci Şu'be dört kısma ayrılmıştır:

a- Birinci Kısım:

Balkan ordularıyla Rusya, Fransa ve İngiltere'den mâadâ Avrupa orduları, ale-l-umûm garbvaz'iyet-i siyasiyyesi ve Lozan Mu'âhedesi tatbîkâtı ile işğal edecek ve üç gruba ayrılacaktır.

Birinci Grub: Yunan, Yugoslavya, Macaristan, Çekoslovakya, Belçika, Flemenk orduları ile bunların ahvâl-i siyasiyye ve askeriyelerini ta'kip edecek ve Lozan Mu'âhedesi tatbîkâtı ile istihbârât hulâsalarının neşr ve tevzî'î ve dosyasının tutulması bu gruba ait bulunacaktır.

İkinci Grub: İtalya, İspanya, Portekiz, Bulgar, Alman, Avusturya ve Danimarka orduları ile ahvâl-i siyasiye ve ihsâiyye ve iktisadiyeleri.

Üçüncü Grub: Polonya, Romanya, Litvanya, Estonya, Finlandiya, İsveç ve Norveç orduları ile ahvâl-i siyasiyye, ihsâiyye ve iktisadiyeleri.

b- İkinci Kısım:

Suriye, Irak, İngiliz, Fransız ve cenûb hudûduna müteallik her türlü siyasi mesâ'il ve asayiş vukuatı, aşâir-i ahvâli ve ale-l-umûm cenûb vaziyet-i siyasiye ve askeriyeye ve iktisadiyye ve ihsâiyyesi ile işğal edecek ve iki gruba ayrılacaktır:

Birinci Grub: Suriye ve Fransız orduları ile Suriye hudûd mesâ'ili ve buna müteferri' husûsat.

İkinci Grub: Irak ve İngiliz ordularıyla Irak hudûd mesâ'ili ve buna müteferri' husûsat.

c- Üçüncü Kısım:

Rusya, İran ve ale-l-umûm şark vaz'iyet-i siyasiye, askeriyeye, iktisadiyye ve ihsâiyyesi ile işğal edecek ve iki gruba ayrılacaktır:

Birinci Grub: Rusya ordusu ve memleketi ile Rus hudûd mesâ'ili, Rus âsâr-ı askeriyesini tedkik.

İkinci Grub: İran ve şark orduları ve memleketleri ile İran hudûd mesâ'ili ve ale-l-umûm Şark'a müteallik mâlûmat-ı siyasiye, askeriyeye, ihsâiyye ve iktisadiyye.

⁴ Osmanlıca metinde bu fıkra iki kez tekrar edilmiştir. Çeviri yapılırken metnin akıcılığını bozmamak adına, sehven yapıldığı değerlendirilen bu tekrardan imtina edilmiştir.

3

d- Dördüncü Kısım:

Matbûat-ı dâhiliye ve ecnebiye, dâhilî ve haricî muhtelif cem'iyetlerle siyasi cereyanlar, propaganda ve casus teşkilâtı ve sansür ve üserâ işleri ile iştigal ederek iki gruba ayrılır:

Birinci Grub: Dâhilî ve hârici ale-l-umûm matbûat ve siyasi cereyan ve cem'iyetlerle iştigal eder.

İkinci Grub: Kısmen vezâ'if-i mütebakiyesiyle meşgul olur.

h- Şu'benin Husûsî Evrak Memurluğu: Şimdilik birinci kısma memur bir efendi tarafından ilave-i memuriyet olarak îfâ olunur. Vazîfesi; Riyâset-i Evrak Kalemî'nden gelecek veya şu'beden çıkacak bi-l-umûm evrakı bir imza mukâbilinde ahz-ü teslim eylemek, muhtasar bir kayıt defteri tutmak ve şu'beden çıkacak veya şu'beye gelecek evraka şu'benin husûsî numrosunu vaz' ederek her ay bir evrak istatistiki yapmak.

3. Riyâset-i evrakdan gelecek bi-l-umûm evrak, şu'be evrakınca kaydedildikten sonra şu'be müdürine verilecek ve şifre kaleminden doğrudan doğruya şu'be müdürine tevdi edilecek olan evrakla birlikte müdür tarafından görülüp havale edildikten sonra kısımlarına tevzî'î edilmek üzere tekrar şu'be evrakına gönderilecektir. Kısımlarca muâmelesi ikmal edilecek her türlü evrak dahi, Riyâset-i Evrak Kalemî'ne verilmek üzere şu'benin husûsî evrak kısmına tevdi edilecektir.

4. Müdür tarafından havale edilecek olan evrakın üzerinde havale tarihiyle, evrakın görülmüş olduğuna delil addedilecek olan müdür isminin baş harfi bulunacaktır. Üzerinde bu işaret mevcut olmayan kâğıtların herhangi bir sebeple müdür tarafından görülmemiş olduğuna hükmedilmesi lâzımdır.

5. Herhangi bir kısma sehven yanlış havale edilmiş olan evrak, o kısım tarafından derhâl ait olduğu kısma tevdi edilmelidir.

6. Müdür tarafından görüldükten sonra reis paşalar hazerâtı tarafından tashih veya tâ'dil edilecek müsveddeler tekrar müdüre irâe edilecek ve şu'be vezâ'ifi hakkında kendilerinden telakkî olunacak emirlerden derhal müdüriyete mâlûmat verilecektir.

4

7. Kısa bir zaman için müdürin gaybûbet ettiği günlerde şu'be evrak memurluğu, gelecek evraktan müstâ'cellerini kısımlara tevdi edecek ve dîğerlerini bizzat müdüre vermek üzere nezdinde alıkoyacaktır. Bu kabîl müstâ'cel evrakın muâmelesi müdüre intizar edilmeksizin derhal îfâ edilecek fakat bilâhare kendisine mâlûmat verilecektir.

8. Kısımlara gelecek evrakın muâmelesinin âzamî bir süratle ikmal edilmesi müstâ'cel olmayan bi-l-umûm husûsatın tahrîrat ile yazılmasına ve şifre olarak yazılmasında mecburiyet hâsıl olacak şeylerin rûh-ı mâ'nâ değişmemek şartıyla mümkün olabildiği kadar muhtasar olmasına kısım âmirleri dikkat etmelidirler.

9. Dördüncü kısım tarafından her gün şu'beye celb edilecek olan gazetelerden bir takımı reis paşa hazretlerine, bir takımı reis-i sâni paşa hazretlerine ve bir takımı da müdüre verilecektir.

Reis Paşa hazretlerinin iade edeceği gazeteler şu'be koleksiyonuna vaz' olunacak, reis-i sâni paşa hazretlerinin iade edeceği gazeteler Târih-i Harb Şu'besi'ne gönderilecek, müdürin göreceği gazeteler de kısımlara tevzî'î edilecektir.

Dördüncü kısım âmiri dîğer kısım âmirleriyle temas ederek her kısmın hangi gazeteleri okumak isteyeceğini tespit edecek ve her gün aynı gazeteleri işbu kısımlara gönderecektir.

Üçer nüshadan fazla gelen İstanbul ve Ankara gazetelerinden birer nüshası ile ikişer veya daha ziyâde nüsha gelen vilâyat gazetelerinden birer nüshası her gün muntazaman Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye mütalâa salonuna gönderilecek yirmi dört saat sonra yine aldırılarak kısmın gazete koleksiyonlarına lüzumuna göre vaz' edilecektir.

10. Her kısım kendilerine gelecek muayyen gazeteleri dikkatle okuyacak ve bu gazetelerden kendi kısmını alâkadar edecek olan parçaları keserek kısmı dâhilinde husûsî olarak üçüncü bir (gazete küpürü) dosyasına muntazaman vaz' edecektir. Mühim küpürler müdüre gösterilmelidir.

Gazetelerin kısımlarca her fırsattan istifade edilerek behemehâl yirmi dört saat zarfında okunması ve her kısmın kendisine ait siyasi, askerî, ihsâi her türlü mâlûmatı

5

kesmekle beraber diğerk kısımları alâkadar eden bu kabîl yazılara tesadüf ederse bunları da keserek ait olduğu kısma tevdi eylemesi muktezîdir.

11. Şu'be ayrıca ecnebî orduları teşkilâtına ait mecmûalara da abone olmuştur. Bu mecmûalar, vürudlarında evvel-emirde müdürîyetçe süratle görülecek ve kısımları alâkadar eden mevâd işaret edilerek birinci kısım âmirliğine tevdi edilecektir. Birinci kısım âmiri bu mecmûaların aksâm-ı lâzimesinin alâkadar kısımlarca okunabilmesi esbâbını istikmâl edecek ve bâ'dehu mecmûaları şu'benin husûsî kütüphanesine vaz' ettirecektir.

12. Şu'benin husûsî kütüphanesi birinci kısım dâhilinde bulunacaktır. Mevâki-i muhtelif eden şu'be müdürîyetine gelecek kitaplar işbu kütüphaneye konulmak üzere muntazaman birinci kısma gönderilecektir.

Kütüphanenin mükemmel bir fihristi kısa bir zamanda yapılp kütüphanenin münasip bir mahalline ta'lik olunacaktır.

Şu'bedeki zevâtın isteyeceği her kitap, küçük bir makbuz defterine vaz' edeceği bir imza mukâbilinde kendisine verilecek ve bu kitaplar mütalâa edildikten sonra tekrar kütüphaneye iade edilecektir.

13. Her kısım âmiri, vazîfe hitâmında iştigal odasından çıktığı zaman odası dâhilindeki masaların behemehâl kilitli bulunmasını, bu masaların üzerindeki muâmelât-ı resmîyeye müteallik yazılı hiçbir kâğıt bulunmamasını, masalarca yırtılacak ehemmiyetli veya ehemmiyetsiz bütün kâğıtların kâğıt sepetlerinden başka hiçbir yere atılmamasını behemehâl teminden ve sepetler dâhilinde toplanacak bu yırtık kâğıtları ayrıca zaman zaman kısım mensûbîninden birinin nezâreti tahtında yaktırmaktan mes'ûldür.

Pek mahrem evrakın yırtıkları dahi sepete atılmayarak ait olduğu efendi tarafından ya derhal veya evvel-emirde kilitli gözde muhâfaza edilerek münâsib zamanda yakılmalıdır.

14. Masalarla dolabların temizliğine, tozdan ârî ve muntazam bir manzara arz eyleyecek bir şekilde olmasına sûret-i mahsusada ehemmiyet verilmelidir.

15. Birçok şubâtın mesaisini tanzim ile meşgul olan reislerimizin lüzumsuz yorgunluklarına mahal verilmemek üzere müsveddelerin muntazam kâğıtlar üzerine temiz ve okunaklı bir sûrette

6

yazılmasına ve tashih için satırların pek sık olmamasına ve bilhassa her müsvedde kâğıdının sağ tarafında asgarî iki parmak arzında bir marj bırakılmasına dikkat edilecektir.

Bu hususlara tebyizlerde daha ziyâde atf-ı ehemmiyet olunacaktır.

Her tebyizin kısım âmiri tarafından görülerek müsveddesiyle tamamen karşılaştırılmış olduğu anlaşılabilirlik üzere o tebyizin son satırının sağ kenarı zîr'inde münâsib bir mahale behemehâl kısım âmirinin imzası veya imza işareti vaz' edilecektir.

Tebyizlere merbut suretlerin zîr'ine: (Aslına mutâbıkdır) cümlesi yazılacak ve bu cümlenin alt kısmın mühürü veya mühür mevcut değilse kısım âmirinin imzasıyla tasdik olunacaktır.

16. İmzaya götürülecek kâğıtlar temiz dosya kablaları içinde bulunmalıdır.

17. Her kısım âmiri, kısmındaki arkadaşlarına, bilâhare müdürî haber vermek şartıyla, şehir dâhilinde izin vermek salâhiyetine mâliktir.

18. Şu'benin kadrosuyla taksimatını müş'ir cedvel ve grafik ayrıca rabt edilmiştir.

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâseti İkinci Şu'be Müdürü

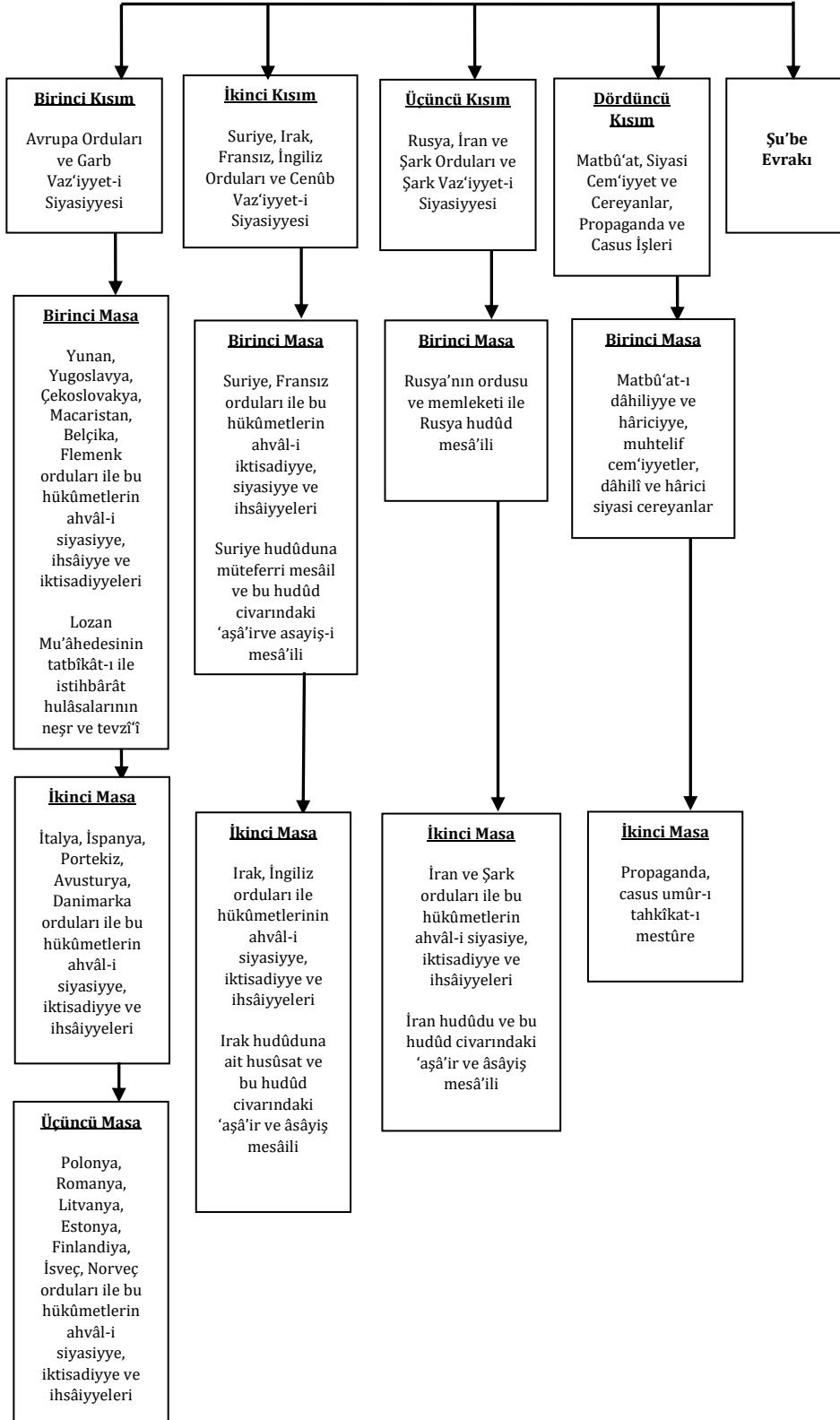
Miralay

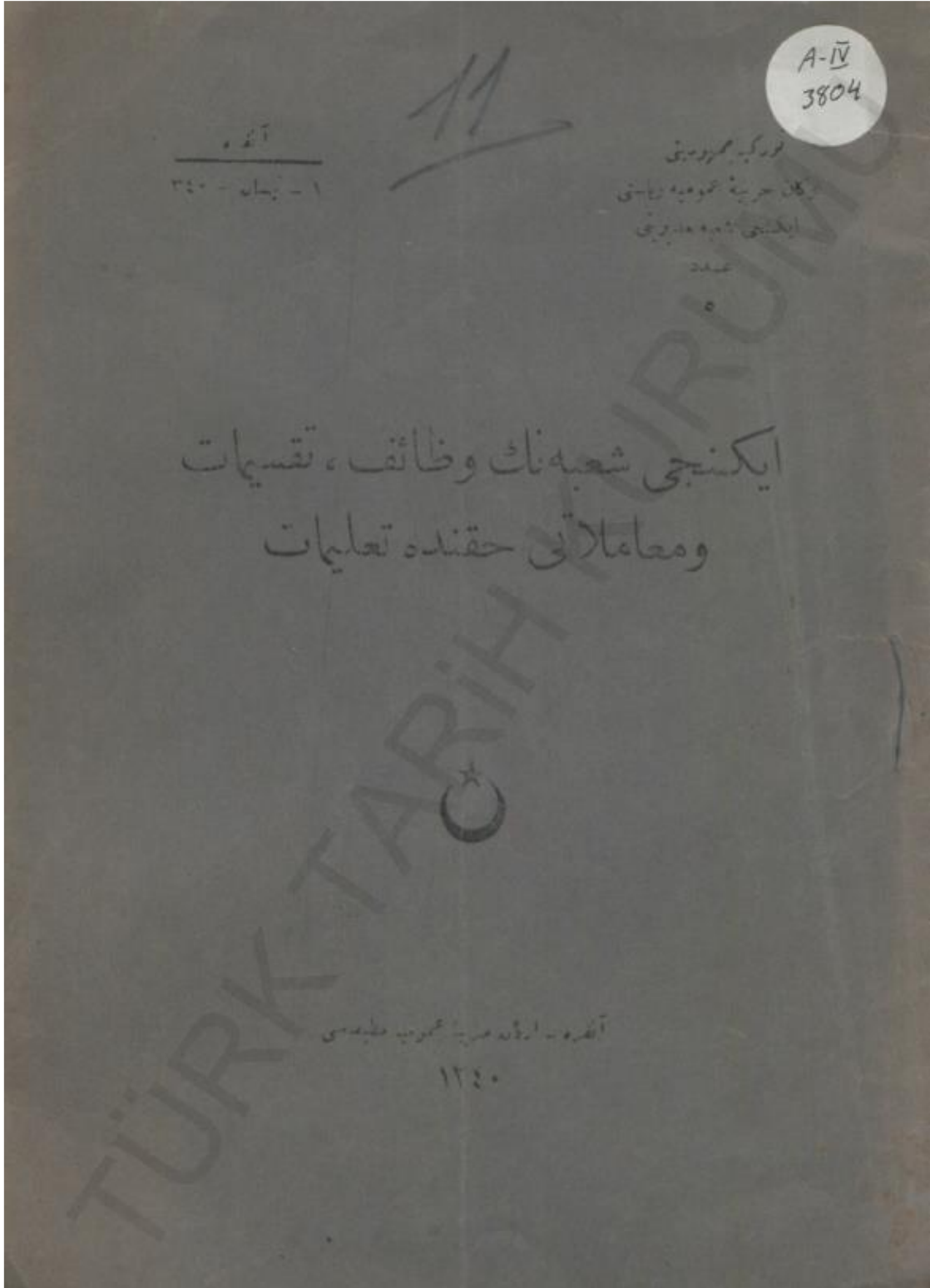
Kadri

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâseti İkinci İstihbârât Şu'besi'nin Kadrosu

Şu'benin Numrosu	Şu'benin Kısımları	Memuriyyet ve Rütbesi			Odacı	Zâbitan Âmirleri	Seyis Neferleri	Binek Hayvanı	Mülâhazat
		Memuriyyet	Aded	Rütbe					
İkinci İstihbârât Şu'besi	Şu'be Müdîri		1	Mirlivâ	1	1			
	Birinci Kısım	Kısım 1 Âmiri	1	Miralay		1			
		Erkân-ı	1	Binbaşı		1			
		Harbiyye Zâbiti	1	Yüzbaşı		1			
		Mülhak Mülhak	1 1	Yüzbaşı Yüzbaşı		1 1			
	İkinci Kısım	Kısım Âmiri	1	Ka'im- makam		1			
		Mülhak	1	Yüzbaşı		1			
		Mülhak	1	Yüzbaşı		1			
	Üçüncü Kısım	Kısım Âmiri	1	Ka'im- makam		1			
		Erkân-ı	1	Binbaşı		1			
Harbiyye Zâbiti		1	Yüzbaşı		1				
Mülhak Mülhak		1 1	Yüzbaşı Yüzbaşı		1 1				
Dördüncü Kısım	Kısım Âmiri	1	Binbaşı		1				
	Mülhak	1	Yüzbaşı		1				
	Mülhak	1	Yüzbaşı		1				
	Fotoğrafçı	1	Zâbit veya Sivil		1				
YEKÛN		16		1	16				

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâseti İkinci İstihbârât Şu'besi Kısımlarının Vezâ'if-i Müş'ir Grafiği

ISMAL LEVENT ZEHAYIN
TÜRK TARİH KURUMU
ARMAĞANIDIR

اركان حربيه عموميه رياستى
ايكنجى شعبه نك وظائف ، تقسيمات و معاملاتى
حقتده تعليمات

- ۱- ارکان حربيه عموميه ايکنجى شعبه نك وظائف و اشتغالات عموميه سى بروجہ آيدر:
- (آ) دول اجنيه قواى بریه، بحریه و هواییه سبله مملکتلرینک احوال عمومیه جغرافیه و احصاییه و اقتصادیه سى حقتده معلومات جمع ایتک ، بوسى و اسبوعى بالمعوم جرائد محلیه و اخباریه ایله دول اجنيه اردو تشکیلاتندن باحث رسائل موقوتیه منتظماً تعقیب ایدرک جمع ایدله جک اشبو معلوماتى على الدوام تصحیح و تأیید و اكماله جالیشیق ،
- (ب) دول اجنيه نك يکديکریله و حکومتلرله اولان مناسبات سياسيه و عسکریه سى و یکديکریله عقد ایدر حکمرى مقاولات و معاهداتى تعقیب ایتک ،
- (ب) دول اجنيه نك يکديکریله و حکومتلرله اولان مناسبات سياسيه و عسکریه سى و یکديکریله عقد ایدر حکمرى مقاولات و معاهداتى تعقیب ایتک ،
- (آ، ب) قهرمرى موجینجه طوبلانجق معلوماتدن هر آی نهایتده وضعيت عمومیه طه حقتده سياسى و عسکرى بر خلاصه ترتیب ایتک ،
- (ه) حدود و ترنیزک احوال سياسيه و عسکریه لرى ایله اشتغال ایتک ،
- (و) حکومتلرک دول اجنيه زدییه کوندره جکی و دول اجنيه نك حکومتلرک نزدیکه بولدر اجنئ آتسه میلترله اولاجق مناسباتى اداره ایتک ،
- (ز) دشمن جاسوسلرى ، مظالمى و پروپاگاندا سى ایله خارجى سياسى جمعیتلر و جریانلر حقتده تدقیقاندق بولجق و مقابل تدابیر اتخاذ و مقابل جاسوس و پروپاگاندا تشکیلاتلر سى اداره ایتک ،
- (ح) داخل مملکتده منشکل مختلف جمعیتلرله بولرک تعقیب ایتدکاری تحریکلر و عى العموم داخلى سياسى جریانلر حقتده على الدوام معلومات استحصالی .

۲ — برنجی ماده ده ذکر ایدیلن عمومی وظائف ایفا ایچون ایکنجی شعبه درت
قسمه آرلمشدر :

آ — برنجی قسم :

بالقان اردولریله روسیه ، فرانسه و انکلیتره دن ماعدا آوروپا اردولری ، علی العموم غرب
وضعت سیاسی و لوزان معاهده سی تطبیقاتی ایله اشتغال ایدمچک و اوج غروبه آیرله چقدر .

برنجی غروب : یونان ، یوغوسلاویا ، مجارستان ، یه قواسلو واقعا ، بلجیقا ، قلمنک اردولریله
بونلرک احوال سیاسی و عسکریه لر بی تعقب ایدمچک و لوزان معاهده سی تطبیقاتی ایله استخبارات
خلاصه لرینک نشر و توزیعی و دوسیه سنک طوتلمسی بو غروبه عاید بولمه چقدر .

ایکنجی غروب : ایتالیا ، اسپانیا ، پورتکیتر ، بلغار ، آلمان ، آوستریا و دانجارتنه
اردولریله احوال سیاسی و احصائییه و اقتصادیه لر ی .

اوجنجی غروب : پولونیا ، رومانیا ، لیتوانیا ، استونیا ، فنلاندیا ، اسوچ و نورویج
اردولریله احوال سیاسی ، احصائییه و اقتصادیه لر ی .

ب — ایکنجی قسم :

سوریه ، عراق ، انکلیتر ، فرانسیز اردولریله جنوب حدودینه متعلق هر درلو سیاسی
مسائل و آسایش و قوطاقی ، عشاثر احوالی و علی العموم جنوب وضعیت سیاسی و عسکریه
و اقتصادیه و احصائییه سی ایله اشتغال ایدمچک و ایکی غروبه آیرله چقدر :

برنجی غروب : سوریه و فرانسیز اردولری ایله سوریه حدود مسائلی و بوکا متفرع
خصوصات .

ایکنجی غروب : عراق و انکلیتر اردولریله عراق حدود مسائلی و بوکا متفرع خصوصات .

اوجنجی قسم : روسیه ، ایران و علی العموم شرق وضعیت سیاسی ، عسکریه ،
اقتصادیه و احصائییه سی ایله اشتغال ایدمچک و ایکی غروبه آیرله چقدر :

برنجی غروب : روسیه اردویسی و مملکتی ایله روس حدودی مسائلی ، روس آناز
عسکریه سی تدقیق .

ایکنجی غروب : ایران و شرق اردولری و مملکتلریله ایران حدودی مسائلی و علی العموم
شرق متعلق معلومات سیاسی ، عسکریه ، احصائییه و اقتصادیه .

58888
A.11V/3804

د - درونجی قسم:

مطبوعات داخلیه واجتیه ، داخلی وخارجی مختلف جمعیتله سیاسی جریانلر پروپاگاندا وچاسوس تشکیلاتی وسانسورواسرا ایشلری ایله اشتغال ایلمک ایکلی غروب آریلیر :

برنجی غروب : داخلی وخارجی علی العموم مطبوعات و سیاسی جریان و جمعیتله اشتغال ایدر .

ایکنجی غروب : قسمک وظائف متبایه سبله مشغول اولور .

۲ - شعبه نك خصوصى اوراق مأمورانی : شمدیلک برنجی قسمه مأمور برافندی طرفندن علاوه مأموریت اولارق ایضا اولنور . وظیفه سی ؛ ریاست اوراق قلمندن کله جک ویا شعبه دن چیقه جق بالعموم اوراق برامضامقابلنده اخذ و تسلیم ایلمک ، مختصر برقید دفتری طومق و شعبه دن چیقه جق و یا شعبه به کله جک اوراقه شعبه نك خصوصى نومروسی وضع ایلمک هر آری بر اوراق ایستانتیق یا بقدر .

۳ - ریاست اوراقندن کله جک بالعموم اوراق ، شعبه اوراقنجه قید ایلمک صوکره شعبه مدیریته و بریله جک و شیفره قلمندن دوشریدن دوشری به شعبه مدیریته تودیع ایلمک اولان اوراقله برلکده مدیر طرفندن کوریلوب حواله ایلمک کدنصکره قسملرینه توزیع ایلمک اوزره تکرار شعبه اوراقه کوندریله جکدر .

قسلرجه معامله سی اکیال ایلمک هر درلو اوراق دخی ، ریاست اوراق قلمنه و برلک اوزره شعبه نك خصوصى اوراق قسمته تودیع ایلمک جکدر .

۴ - مدیر طرفندن حواله ایلمک اولان اوراق اوزرنده حواله تایشیله ، اوراق کورلمش اولدیغه دلیل عد ایلمک اولان مدیر اسمنک باش حرفی بولنه جقدر . اوزرنده بو ایشارت موجود اولمایان کاغذلرک هر هانکی برسیله مدیر طرفندن کورلماش اولدیغه حکم ایلمی لازمدر .

۵ - هر هانکی بر قسمه سهواً یا کاش حواله ایلمش اولان اوراق ، اوقسم طرفندن در حال عاید اولدیغی قسمه تودیع ایلمکدر .

۶ - مدیر طرفندن کورولمکدنصکره رئیس باشا حضرتانی طرفندن تصحیح و یا تمذیل ایلمک مسوده لر تکرار مدیره اراکه ایلمک و شعبه وظائف حقیقده کتدیلمدن تفاق اولنه جق امرلردن در حال مدیریته معلومات و بریله جکدر .

٧ — قیصه بر زمان ایچون مدیرک غیبوت ابتدکی کونلرده شعبه اوراق مأمورلی، کلهجک اوراقدن مستعجللری قسملرینه تودیع ایدمجهک و دیگرلری بالذات مدیره و برملک اوزره نزدنده آلیقوبه جقدر . بوقیل مستعجل اوراقک معاملهسی مدیره انتظار ایدلمکسزین در حال ایفا ایدیلهجهک فقط بالآخره کندیسنه معلومات ویریلهجهکدر .

٨ — قسملره کلهجک اوراقک معاملهسنک اعظمی بر سر عتله اکیال ایدلسنه مستعجل اولیان بالعموم خصوصاتک تخریرات ایله یازلسنه و شیفره اولارق یازلسنده مجبوریت حاصل اولاجق شیرلرده روح معنا دکیتهامک شرطیله ممکن اولایدیکی قدر مختصر اولسنه قسم آمرلری دقت ایتملیدرلر .

٩ — دردنجی قسم طرفندن هر کون شعبهیه جلب ایدیلهجهک اولان غزتلردن بر طاقی رئیس پاشا حضرتلرینه ، بر طاقی رئیس ثانی پاشا حضرتلرینه و بر طاقی ده مدیره ویریلهجهکدر .

رئیس پاشا حضرتلرینک اعاده ایدمجهکی غزتلر شعبه قولکسیوننه وضع اولهجهق ، رئیس ثانی پاشا حضرتلرینک اعاده ایدمجهکی غزتلر تاریخ حرب شعبهسنه کوندریلهجهک، مدیرک کورهجهکی غزتلرده قسملره توزیع ایدیلهجهکدر .

دردنجی قسم آمری دیگر قسم آمرلریله تماس ایدمک هر قسملک هانکی غزتلری اوقومق ایستیهجهکی تئیت ایدمجهک و هر کون عینی غزتلری اشوق قسملره کوندرهجهکدر . اوچر نسخهدن فضله کلن استانبول و آنقره غزتلردن بر نسخهسی ایله ایکیشر و یا دهها زیاده نسخه کلن ولایات غزتلردن بر نسخهسی هر کون منتظماً ارکان حربیه عمومیه مطالعه سالوننه کوندریلهجهک و یکرمی درت ساعت صکره یه آلدیریلهرق قسملک غزته قولکسونلرینه لزومنه کوره وضع ایدیلهجهکدر .

١٠ — هر قسم کندیلرینه کلهجک معین غزتلری دقتله اوقوبهجهق و بو غزتلردن کندی قسمی علاقه دار ایدمجهک اولان پارچهلری کسمرک قسمی داخلنده خصوصی اولارق آجهجی بر (غزته قوبوری) دو-یسنه منتظماً وضع ایدمجهکدر . مهم قوبورلر مدیره کوسترللی در .

غزتلرک قسملرجه هر فرصتدن استفاده ایدیلهزک همه حال یکرمی درت ساعت طرفنده اوقومسی و هر قسملک کندیسنه قائد سیاسی ، عسکری ، احصائی هر درلو معلوماتی

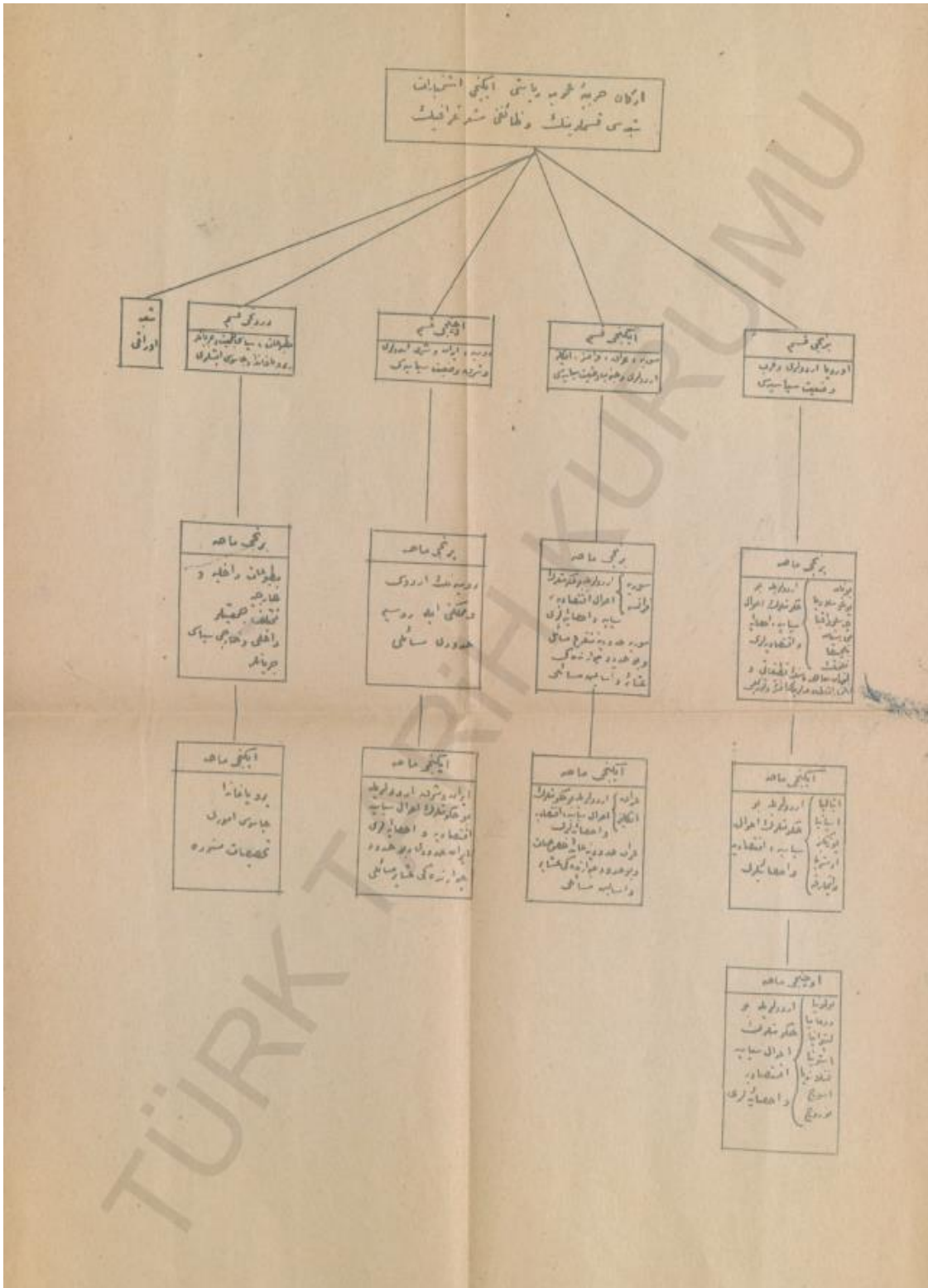
- كسكله براردىكر قسملرى علاقه دارايدن بوقبيل يازيلره تصادف ايدرسه بونلرى ده كسرك
 عائد اولدغى قسمة نوديع ائلى مقتصيدر .
- ۱۱ - شعبه آريجه اخنى اردولرى تشكىلاتنه عائد مجموعهلرده آونه اولمشدر . بو
 مجموعهلر، ورودلرنده اول امرده مديرجه سرعتله كوريله جك و قسملرى علاقه دار ايدن مواد
 اشارت ايديلهرك برنجى قسم آمرلكنه نوديع ايديله جكدر . برنجى قسم آمرى بو مجموعهلرك
 اقسام لازمه سنك علاقه دار قسملرجه اوقونه بيلمى اسايى استكمال ايدجك وبعده
 مجموعهلرى شعبه نك خصوصى كىتبخانه نك وضع ايتديره جكدر .
- ۱۲ - شعبه نك خصوصى كىتبخانه نك برنجى قسم داخلنده بولنه جقدر .
 مواقع مختلفه دن شعبه مديرينه كله حك كتابلر اشبو كىتبخانه نك قونلق اوزره منتظماً
 برنجى قسمة كوندريله جكدر .
 كىتبخانه نك مكمل ريفهرسى قيصه بر زمانده باساوب كىتبخانه نك مناسب بر محكته تعلق
 اولنه جقدر .
- شعبه نك ذواتك ايسديه جكى هر كتاب ، كوچك برمقبوض دفترينه وضع ايدجكى
 رامضا مقابله نك كنديسه و بريله جك بو كتابلر مطالعه ايدله كد نصكره تكرار كىتبخانه نك
 اعاده ايديله جكدر .
- ۱۳ - هر قسم آمرى ، وظيفه ختامنده اشتغال اوطنه سندن جيتديغى زمان اوطنه نك
 داخلنده كى ماسهلرك بيه حال كلدى بولمى ، بوماسهلرك اوزرنده معاملات رسميه بمتعلق
 باذلى هيچ بر كاغد بولناماسى ، ماسهلرجه بيرتيله جق اهميتلى ويا اهميتسى بشون كاغدلرك
 كاغدى بولمى باشقه هيچ برره آيلماماسى بيه حال تا ميندن وسپنلر داخلنده طوبلانجق
 بو بيرتبق كاغدلرى آريجه زمان زمان قسم منسوبيتندن بريك نظارتى تخنده باقديرمقدن
 مسؤلدر .
- بلك محرم اوراقك بيرتقلى دى سبته آيلمايارق عائد اولدغى افندى طرفندن يادر حال ويا
 اول امرده كلدى كوزده محافظه ايديلهرك مناسب زمانده باقيلملى در .
- ۱۴ - ماسهلرله دولابلرك تميزلكنه ، توزدن عارى ومنتظم بر منظره عرض ايلميه جك
 بر شكلده اولسهنه سورت مخصوصه ده اهميت و برلميدر .
- ۱۵ - برچوق شعباتك مساعنى تنظيم ايله مشغول اولان رئيسلر بيمرك لزومسى
 بورغونلق بيه محل و برلمك اوزره مسوده لرك منتظم كاغدلر اوزرينه تميز و اوقوناقلى بر صورتده

یازلسنه وتصحيح ایچون سطرلرک پک صیق اولماسنه وبلخاصه هر مسوده کاغذینک صاغ طرفنده
 اصغری ایکی پارمق عرضنده بر مارژر اقلیماسنه دقت ایده بیلجکدر .
 بو خصوصلره تبییضلرده دهاز یازده عطف اهمیت اولمجه قدر .
 هر تبییضک قسم آمری طرفندن کورله رک مسوده سیله تماما قارشولاشدیرلش اولدینی
 آکلاشیله بیلک اوزره اوتبییضک سوک سطرینک صاغ کنار ی زینده مناسب بر عجله بجه حال
 قسم آمرینک امضاسی ویا امضاشارتی وضع ایده بیلجکدر .
 تبییضلره مربوط صورتلرک زیریه : (اصلنه مطابقدر) جمله سی یاز یله حق و بو جمله تک
 آتی قسمک مهری ویا مهر موجود دکله قسم آمرینک امضاسیله تصدیق اولمجه قدر .
 ۱۶ — امضایه کور یله جک کاغذ لر تیز دوسیه قابیری ایچنده بولمقدیر .
 ۱۷ — هر قسم آمری ، قسمده کی آرقداش لرینه ، بالاخره مدیر مخبر و بر مک شرطیله ،
 شهر داخلنده اذن و بر مک صلاحیتنه مالکدر .
 ۱۸ — شعبه تک قادرو بیله تقیساتی مشعر جدول و عراقیک آریجه ربط ایده اشدیر .
 ارکان حرینه عمومی ریاستی ایکنجهی شعبه مدیری
 میر آلی

قدری

ارکان حربیة عمومیہ ریاستی ایکنجی استخبارات شعبہ سنک قلدروسی

ملاحظات	شعبہ سنک قلدروسی	شعبہ سنک قلدروسی	مأموریت ورتبہ			اوپر کی	شاہکار	اسرار کی	سابقہ خبر کی	شعبہ سنک قلدروسی
			رتبہ	عدد	مأموریت					
			میرلوا	۱	شعبہ مدبری	۱	۱			
			میر آلالی	۱	قسم ۱ آسری					
			بیگانی	۱	ارکان حربیہ					
			پوزبانی	۱	صابلی					
			پوزبانی	۱	محقق					
			پوزبانی	۱	محقق					
			قائمہ نام	۱	قسم آسری					
			پوزبانی	۱	محقق					
			پوزبانی	۱	محقق					
			قائمہ نام	۱	قسم آسری					
			بیگانی	۱	ارکان حربیہ					
			پوزبانی	۱	صابلی					
			پوزبانی	۱	محقق					
			پوزبانی	۱	محقق					
			بیگانی	۱	قسم آسری					
			پوزبانی	۱	محقق					
			پوزبانی	۱	محقق					
			صابلی و پوزبانی	۱	نظروغرائشی					
				۱۶						یکون

KAYNAKÇA**Telif Eserler**

Hün, İhsan. *Osmanlı Ordusunda Genelkurmayın Ne Şekilde Teşekkül Ettiği ve Geçirdiği Safhalar*. İstanbul: Genelkurmay Başkanlığı Basımevi, 1952.

Türk İstiklâl Harbi İdari Faaliyetler (15 Mayıs 1919-2 Kasım 1923). Cilt: VII. Yay. Haz. Cevdet Timur vd. Ankara: Genelkurmay Basımevi, 1975.

Türk Silahlı Kuvvetleri Tarihi Türkiye Büyük Millet Meclisi Dönemi (23 Nisan 1920-29 Ekim 1923). IV. Cilt, I. Kısım. Ankara: Genelkurmay Basımevi, 1984.

Türkmen, Zekeriya. *Mütareke Döneminde Ordunun Durumu ve Yeniden Yapılanması*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2001.

İnternet Kaynağı

T.C. Milli Savunma Bakanlığı Genelkurmay Başkanlığı resmi örün sitesi, [https://www.tsk.tr/Ana Sayfa/ TSK Hakkında/Tarihçe](https://www.tsk.tr/Ana_Sayfa/TSK_Hakkında/Tarihçe)- Erişim 23.04.2021.